

Kiviõli I Keskkooli koosoleku p r o t o k o l l

Kiviõlis

02. veebruar 2023

Koosolek algas 02.02.2023 kell 18:00

Koosolek lõppes 02.02.2023 kell 19:57

Koosolekust võtsid osa: 50 inimest, sealhulgas

Lüganuse vallavalitsuse esindajad: vallavanem Marja-Liisa Veiser, abivallavanem Max Kaur, hariduse- ja noorsootöökomisjoni esimees Arno Strauch, projektijuht Arne Piirimägi

ning

Haridus- ja Teadusministeeriumi esindajad: riigivara valitsemise valdkonna juht Indrek Riisaar, riigikoolide pidamise valdkonna nõunik Tiiu Rahuoja, kohalike omavalitsuste koostöö ja koolivõrgu nõunik Piret Sapp, üld- ja kutsehariduse keelepoliitika valdkonna juht Ingar Dubolazov. (Osalejate nimekiri lisatud protokollile)

Koosoleku juhataja: vallavanem Marja-Liisa Veiser

Koosoleku protokollija: Gerly Kiivet

Päevakorras on Lüganuse valla kolme kooli riigistamine, täna toimub rahvakoosolek Kiviõli I Keskkoolis.

Vallavanem Marja-Liisa Veiser: Kohtumise eesmärk on kujundada kooli kogukonna seisukoht Lüganuse valla koolide riigistamise küsimuses. See on lai teema, kuivõrd haridusvõrk moodustab ühe terviku ja kõik meie koolid on selle osad. Riigistamise teema puudutab ja mõjutab üheaegselt kogu meie haridusvõrku, kuid teravik tänase arutelu juures on võib-olla enam suunatud just konkreetsele koolile, mille kogukond on täna siia ka kogunenud ehk Kiviõli I Keskkoolile.

Vallavanem M-L. Veiser annab kiire ülevaate sellest, kuidas seni on läinud ja kuidas siiani jõutud on:

- 1) 16.08.2022 otsustas Lüganuse Vallavalitsus suunata volikogule arutamiseks vallavalitsusele volituse andmise, et valitsus saaks alustada HTM-ga läbirääkimisi Lüganuse Kooli pidamise riigile üleandmiseks.
- 2) 25.08.2022 istungil otsustas volikogu anda vallavalitsusele volituse HTM-ga läbirääkimiste alustamiseks Lüganuse Kooli riigile üleandmiseks. Sel hetkel puudutas see otsus ainult Lüganuse Kooli.
- 3) 4.10.2022 edastas HTM vallavalitsusele aga pöördumise, milles tegi ettepaneku alustada läbirääkimisi kolme valla kooli - Lüganuse Kooli, Kiviõli I Keskkooli ja Kiviõli Vene Kooli pidamise riigile ülevõtmiseks. Pöördumises selgitati, et koolide riigistamisel tagab Haridus- ja Teadusministeerium koolide ülemineku eestikeelsele õppele, sh kujundab selleks vajaliku haridusasutuste struktuuri, tagab eesti keeles õpetavate õpetajate olemasolu ning koolide finantseerimise.
- 4) 18.10.2022 andis vallavolikogu vallavalitsusele volitused alustada HTM-ga läbirääkimisi vastavalt esitatud ettepanekule ehk eelnimetatud kolme kooli riigistamiseks.

5) Seejärel moodustas vallavalitsus juba koheselt läbirääkimiste töörühma (vallavalitsuse 27.10.22 korraldus), kuhu kuulub 12 liiget – 4 liiget vallavalitsuse poolelt (vallavanem Marja-Liisa Veiser, abivallavanem Max Kaur, projektijuht Arne Piirimägi) kahe volikogu komisjoni juhid (rahandus- ja arengukomisjoni ning hariduse- ja noorsootöökomisjoni) ning asjaomaste kolme kooli direktorid ja hoolekogude esimehed.

6) Täna on ministrium ja töörühma vahel läbi viidud mitmed kohtumised, kaardistatud on protsessis ministriumile vajalik teave, esitatud kõik vajalikud dokumendid ning ministrium esindajad on juba käinud ka kolme kooli hoonetega tutvumas. Lügane Kooliga sügisel, Kiviõli I Keskkooli ja Kiviõli Vene Kooliga käesoleva aasta jaanuaris.

Ministrium poolt on juba ka ette valmistatud halduslepingu projekt koos asjaomaste lisadega. Lepingu projektis on märgitud, et riigistamise eesmärk on tagada Lügane vallas õpilastele kvaliteetse eestikeelse hariduse kättesaadavus ja nüüdisaegse õpikäsitluse ellurakendamiseks vajalikud õppe- ja tööttingimused. Eesmärgi täitmiseks näeb vald ette lepingus nimetatud koolide pidamise üleandmise riigile korrastamiseks koolivõrku, arvestades demograafilisi muutusi ning haridusvaldkonna strateegias toodud eesmärke. See võimaldab omavalitsusel suunata oma tulubaasist üle antavate koolide pidamisest vabanevaid eelarvevahendeid haridusele ligipääsetavuse tagamiseks ning eesti keelse alushariduse, huvihariduse ja noorsootöö kvaliteedi tõstmiseks.

7) Täna kohtumisel soovimegi riigistamise teemat teiega koos lahti mõtestada, arutleda ja kuulata teie mõtteid. Täna me kõik, kes kohtumise sujumiseks läbiviimiseks on meile omad küsimused ja tähelepanekud juba ette saatnud. Kõik need leiavad täna õhtul siin ka käsitlemist. Kui kellelgi tekib täna arutelu käigus veel täiendavaid küsimusi, siis püüame ka neile vastused anda.

Jätkab projektijuht Arne Piirimägi, kes annab ülevaate koolide riigistamise protsessist, mille teravik on suunatud siin praegu KIK-ile. Kiviõli koolide puhul on lähituleviku peamine teema pigem eestikeelsele õppele üleminek ja eestikeelse õppe tõhustamine, kus KIK on kindlasti vene koolile oluliseks partneriks. Arvata võib, et see võib tekitada ebamugavust kodudes, eestikeelses kogukonnas, kuid see on vajalik, kui me soovime, et me riigis oleks haridus eestikeelne. Teine teema pikemas perspektiivis on elanike arvu vähenemine vallas. Hetkel see ei ole väga aktuaalne, kuna viimase 3 aasta jooksul pole siin koolis õpilaste arv vähenenud rohkem kui 10-12 õpilast. Aga kuna kogu elanikkond väheneb, siis väheneb arvatavasti õpilaste arv ka kõikides meie koolides. Selge on see, et kool ilma kogukonnata ei tee mitte midagi, seega on väärtuslik iga teie küsimus ja ettepanek, kuidas seda protsessi, nii riigistamist ennast kui ka õppekeskkonna ja õppetöö kvaliteedi parendamist võimalikult hästi läbi viia.

P. Sapp (HTM): Põhikoolide pidamine on Eestis kohalike omavalitsuste vastutus. Seadus ütleb ka seda, et kui soovida tagada kvaliteetset haridust, võib omavalitsus kaaluda riigile kooli pidamise üle anda või vastupidi. Riigile on üle antud valdavalt keskharidust pakkuvate koolide pidamist ehk gümnaasiumivõrk, mis on riigi vastutus, nagu ka haridusvaldkonna arengukava ette näeb. Mis puudutab demograafilist olukorda, siis 2019. a sündide vaadates on 2/3 sündidest meil Harju- ja Tartumaal ja kõik ülejäänud sündid jagunevad mujale Eestile. Sündide arv kahaneb ka Ida-Virumaal ja siin Lügane vallas. Statistikaameti prognoose vaadates selgub, et laste arv vanuses 5-19 on aastaks 2035 vähenenud ca 37%. Riik on panustanud viimastel aastatel Ida-Virumaale eelkõige keskhariduse osas, kus on loodud riigigümnaasiumi õppekohti Ida-Virumaa omavalitsuste lastele. On toimunud ka arengut, näiteks kaks päeva tagasi võeti Sillamäel vastu otsus gümnaasiumi ja eestikeelse põhikooli osa riigistamise kohta. Samuti võeti käesoleva õppeaasta algul üle Kohtla-Järve kool põhikoolina. Kuigi see on KOV-i vastutus, on see ilmselt mingiks ajaks vajalik. Oleme täna ka öelnud, et kui haridusvõrgus saavad tehtud mõistlikud korrastused, siis me ei välista KOV-ile korrastatud koolivõrgu üleandmist. Täna sel päeval tahaks rohkem panustada ka Kiviõlli ja Lügane valda, et siin oleks kvaliteetne haridusvõrk ka teie lastele. Oleme siin ringi käinud ja majaga tutvunud. See koolimaja on kordades paremates tingimustes kui vene kool, aga ka siin on vaja päris palju veel teha ja mõelda, mis kohandusi on tarvis teha. Kindlasti kordan, et kui see otsus volikogus tuleb, siis uuest õppeaastast võetakse üle kolm eraldi kooli samade koosseisudega. Ühtegi muudatust kohe ette ei võeta

ja esimese aasta jooksul hakatakse kogukonna, juhtide ja õpetajatega arutama, millisel kujul on muudatused koolivõrgus mõistlikud ja vajalikud. Aga selge on see, et täpselt sellisel kujul (kolme kooliga) väga pikas perspektiivis edasi minna ei saa.

I. Riisaar (HTM): Nagu P. Sapp ütles, siis 1. septembrist suuri muudatusi tegema ei hakata. See kuidas me edasi hakkame minema, selgub esimese õppeaasta jooksul koostöös koolide ja kogukonnaga. Selge on see, et koolivõrku korrastama peab. Kogu selle protsessi keskmes on siiski õppetöö kvaliteet ja head õppetingimused. Investeeringud sõltuvad ka sellest, mis sammudega me koolivõrgu korrastamisel edasi läheme. Energiatõhususega peame siin majas kindlasti tegelema (ujula), aga kas on tarvis muuta ruumiprogrammi vm lahendust, see selgub alles töö käigus ja siin mingeid lubadusi täna anda ei saa.

P. Sapp: KIK on hästi hakkama saanud sellega, et siin õpib juba ka erineva emakeelega lapsi. Seda tuleb silmas pidada, et riigikoolina kasvab mitte eesti keelt kõnelevate laste arv ning tuleb tagada, et eesti emakeelega lapsel oleks tema õppimine võimetekohane ja eesti lapsed sellest ei kaotaks. Vene kogukond saab aru, et eestikeelsele õppele üleminek on siiski vajalik ja nende lastele parim.

T. Rahuoja (HTM): Mis see riigikool üldse on? Seaduse järgi saab kooli pidaja olla riik, omavalitsus või eraomanik. HTM on päris suure hulga kooli pidaja, selle sügise seisuga on meil 254 kutseõppeasutust, 14 erivajadustega laste kooli, riigigümnaasiume koos täistsüklikkoolidega juba ligi 30. Suuremad muutused ongi sellel aastal tulemas Narvas, kus avatakse kaks uut kooli. Ning sel sügisel alustasid uute koolidena Rakvere ja Saue riigigümnaasiumid, Tallinnas tekkis kahest kutsekoolist ja ühest üldhariduskoolist ühendõppeasutus Tallinna Muusika- ja Balletikool (MUBA) ning tööd alustas Tallinna Tõnismäe Riigigümnaasiumi juures tegutsev Vabaduse Kool, mis on mõeldud ainult Ukrainast saabunud õpilastele. Uue sügise plaanid on avada Tallinnas kolm uut riigigümnaasiumit ning võtta üle Sillamäe kaks kooli ning Lüganuse vallas kolm kooli. Koolijuhtidel on kohapeal piisavalt vabadust, neil on pidev kontakt ministeeriumiga ja kuulutakse suurde riigikoolide perekonda.

I. Dubolazov (HTM): Kui vaadata loogikat, kuidas riik on Ida-Virumaal koole võtnud pidada, siis läbiv joon on olnud, et see on suuremates omavalitsustes käinud mööda eestikeelseid õppeasutusi. Lisaks sellele, et tagada kaasaegne õppekeskkond, siis sellest tähtsam on sellest tagada kvaliteetne eestikeelne õpe. Detsembris sai riigikogus vastu võetud seaduste n-ö pakett, millega sätestatakse eestikeelsele õppele üleminek õppeaastaks 2024/2025. Tänapäevaste venekeelsete koolide puhul tähendab see seda, et sellest õppeaastast liiguvad minimaalselt eestikeelsele õppele üle 1-4 klassid. Narvast ja Jõhvist on juba tulnud signaale, et on koole, kus soovitakse kohe üle minna esimese 6 klassiga. Et tagada koolides eestikeelset keskkonda, nii tunnis kui ka üleüldiselt, siis selle jaoks on plaanis erinevad piirkondlikud meetmed. Näiteks õpetaja palga koefitsient Ida-Virumaale 1,5 koefitsiendiga alammäärast ja lasteaiasõpetajate puhul 1,3 koefitsiendiga (õpetaja palga) alammäärast. Samuti on plaanis maksta lähtetoetust alustavatele ning kvalifikatsioonile vastavatele õpetajatele (1,3koefitsiendiga), et motiveerida neid valima just Ida-Virumaad. Oleme ülikoolidega koostöös ning loodetavasti jõuame nendega peagi kokkuleppe allkirjastada. Nimelt on riigil plaan hakata õpetaja koolituse tudengitele maksma stipendiume ning samuti ostame õpetajate koolituse õppekohti juurde (390 täiendavat õppekohta). Lisaks on veel väiksemaid meetmeid, kus toetame täiendavalt seda, et muu emakeelega tudengite eesti keele areng oleks samuti tagatud ja see vastaks seadusele. See tähendab, kui ülikoolist astub välja mis tahes tasemel tudeng, siis tema eesti keele oskus oleks vähemalt C1-tasemel.

P. Sapp: Kui arvudest rääkida, siis magistriskraadiga õpetaja palk ei saa 1. septembrist olla väiksem kui 2600 (bruto) ja lähtetoetus, mis on tavapäraselt alustavale õpetajale 12 700 eurot, siis Ida-Virus saab see olema ca 17 000. Vallaga oleme arutanud ka seda teemat, et kuna osa koolipidamise rahast tuleb üksikisiku tulumaksust ja seda raha KOV tulubaasist ära ei võta, siis saab vald seda kasutada eestikeelsele õppele ülemineku toetamiseks senisest olulisemalt suuremas mahus. Kui on vaja parendada üld- või huvihariduse osas ühistransporti või noortekeskustes ja huvikoolides eestikeelset huviõpet toetada, siis ka sinna on vallal võimalik vabanevaid vahendeid suunata.

Vallavanem M-L. Veiser loeb ette eelnevalt kirjalikult esitatud küsimused ning nendele koostatud vastused:

1. Milliste seisukohtadega on Lüganuse Vallavalitsus osalenud läbirääkimistes HTM-ga kuivõrd teadaolevalt ei ole Lüganuse Vallavolikogus tingimusi kordagi arutatud (ei ole saadud ülevaadet ka läbirääkimiste kulgemisest), kogukonnaga kohtutakse ka alles siis, kui läbirääkimised on juba lõpusirgel. Erinevatest protokollidest kumab läbi, et millistel tingimustel on riik koolid riigistama, aga valla tingimused?

Vastus: Läbirääkimisteks HTM-ga on moodustatud töörühm, kuhu kuuluvad ka volikogu kahe komisjoni esimehed. Valla poolsed tingimused seab ja riigistamise otsustab koolipidajana Lüganuse Vallavolikogu. Lüganuse Vallavalitsus peab elementaarseks riigistamise küsimusse kogukonna kaasamist. Seetõttu toimuvad 01.02-02.02 kohtumised kogukonnaga. Seejärel arutab küsimust kaks volikogu komisjoni ja volikogu. Kui vallavolikogu nõustub 28.02 istungil, kogukonna seisukohti arvestades, HTM tingimustega, saab vallavanem allkirjastada HTM-ga vastavalt formuleeritud halduslepingu. Kui vallavolikogu 28.02 istungil HTM tingimustega ei nõustu ja määrab omapoolsed tingimused, jätkab töörühm läbirääkimistega.

2. Juhul, kui riigistamine leiab aset, siis kui suured investeeringud ja millistele objektidele on Lüganuse valda tulemas?

Vastab I. Riisaar (HTM): See maja on kindlasti kõige parem seisus. Energiavõrgud ja tehnosüsteemid tahaksid veidi parendamist, aga mitte midagi olulist. Nüüd peame vaatama hakkama pikas vaates ja kokku leppima koolivõrgu korrastamise tegevusi ning mida see kaasa toob - kas peame vaatama ruumiprogrammi, seda täiendama või leidma mingeid muid lahendusi. Lüganuse koolil on samuti oma probleeme, mida peame lahendama, aga ka seal otseselt kiireid asju ei ole. Rohkem tunneme muret vene kooli taristu pärast. Esimese aasta jooksul vaatame, mida on vaja teha ja mida on mõistlik teha.

3. Kas ja millised eeldused on riik seadnud, et riigistamine toimuks ja kas need on teostatud?

Vastab I. Riisaar: Üle me võtame ikkagi toimiva kooli (Lüganuse) ja loodame ka, et hagejad ise loobuvad oma hagist. Septembri algusest võtame üle kolm kooli ja jätkame kolme kooliga.

4. Miks ei ole riigistamise protsessi kaasatud Maidla Kool, kui Lüganuse valla haridusvõrgustiku oluline osa?

M-L. Veiser: Töörühma ei ole tõesti kaasatud Maidla Kooli, kuna riigistamisel räägime me valla kolmest koolist – Kiviõli Vene Kool, Kiviõli I Keskkool ja Lüganuse Kool.

Vastab I. Riisaar: Ida-Virumaal oleme koolipidajad olnud juba tükk aega. Meie pidamisel on juba ka kaks põhikooli ning lisaks tuleb veel Sillamäe eestikeelne põhikool. Loogiline olekski olnud järgmisena alustada läbirääkimistega hoopis KIK-st, aga eelnevalt jõudis lauale juba Lüganuse Kooli pidamise teema, mida on toetanud ka kaks Riigikogu erinevat komisjoni. Mis puudutab Maidlat, siis seal on ühendatud lasteaid ja põhikool ning sellist tegutsemisvormi riigil olla ei saa.

5. Kui suur on valla kokkuhoid juhul, kui toimub riigistamine?

M-L. Veiser: 2024. aasta kokkuhoiuks riigistamise korral võiks olla ca 1,3 miljonit.

6. Millised HTM-i tingimused laste arvudele on sätestatud riigistamise korral sõlmitavas lepingus ja mis ajast need kehtima hakkaksid?

Vastab I. Riisaar: Kindlaid kriteeriume meil ei ole. Oleme küll öelnud oma arvamuse, milline on meie meelest mõistlik koolipidamine, millise õpilaste arvuga on kool rahaliselt toimetulev ilma lisavahenditeta. Aga see ei ole ainuke otsuse argument. Kindlasti vaatame kogu õpilaste arve, aga ka seda kuidas tagada kvaliteetne eestikeelne õpe, eestikeelsele õppele üleminek, kuidas on tegu õpetajate järelkasvuga, kas ja kui palju saame investeerida taristusse jne. Sellest lähtuvalt räägime esimese õppeaasta jooksul ümberkorraldused koolijuhtide ja kogukonnaga läbi. Ühtegi numbrilist kriteeriumi täna meil ei ole.

7. Millise ajaraami järgi plaanitakse riigistamise korral Vene Kool liita eesti kooliga ja mida see täpsemalt tähendab (ühine juhtimine, lapsed ühte majja, lisahoone vms)?

I. Riisaar: Sama küsimus ja sama vastus. Esimese õppeaasta jooksul selgub, milliseid muudatusi on tarvis teha ning töötame selle kava välja.

8. Kuidas reguleeritakse lepingus riigistatavate hoone ja kinnistute kasutamine valla elanike poolt väljaspool õppetööd (treeningud, huvialaringid jne)?

I. Riisaar: Kõik mis puudutab kooliõpilasi, siis need jäävadki neile tasuta. Kui valla poolt tasuta saadud ruume kasutavad teised, kooli mittepuutuvad isikud, siis me neilt üüri ei saa ka hakata küsima. Selge on see, et oma kulud peab igauks ise katma.

K. Kärbo (lapsevanem): Mainiti, et kolme kooliga ei ole võimalik pikemas plaanis edasi minna. Milline see pikem plaan, näiteks 5-10 aasta lõikes on?

P. Sapp: Meil on üldjuhul teada demograafilised muutused. Tuleb vaadata, milline on laste liikumine. Praegu on raske vastata, teadmata milline on 1. septembri seis Lüganuse kooli sisseastujate puhul. Võimalik on, et peale muudatusi jääb kaks kooli, et jääb üks kool või jääb üks kool mitmes õppekohas. Väga palju sõltub lastevanematest ning kuhu nad otsustavad oma lapsed 1. klassi panna. Kõik variandid on praegu lahti. Aga selle laste arvu kohta, mis on kahanemas ning täna on ca 650 last, siis pigem võiks olla vähem juhte, kõrgema palgaga ja arengumeeskond, isegi kui koolihooned on erinevates õppehoonetes. Kolm kooli on ilmselt, laste arve silmas pidades, tulevikuvaates palju.

R. Lindeberg (lapsevanem, hoolekogu liige): Miks riigi poolt tuli otsus, et Maidlat ikkagi ei kaasata? Kui kõik lapsed on olulised, siis miks jäi välja Maidla Kool, kes on ka põhihariduse andja? Eile tuli Lüganusel teemaks, et ka sinna oleks vaja investeringuid.

I. Riisaar: Maidla koolis me füüsiliselt pole veel kohal käinud, aga nagu ma aru saan, siis keskkond ei ole seal kõige halvem.

M. Abroi (Maidla Kooli direktor): Maidla Kool on põhikool ja lasteaed, kus on kaks rühma. Meiega liideti 1. septembrist ka Erra ja Sonda lasteaed, seega kooslust meil on. Meil ongi põhikool ja lasteaed, mis nagu öeldi, siis ei kuulu riigistamisele. Mis puudutab tingimusi, siis need vajavad investeringuid küll. Maidla Kooli näol on tegemist Lüganuse valla pärliga, kus lapsel on hea õppida. Praegu juba tulevad meile HEV-lapsed. Rahulikumat õppekeskkonda vajavaid lapsi tuleb järjest rohkem juurde. Ootame kogukonna rahvast meile külla.

L. Anger (hoolekogu liige): Millised ressursid on HTM-l koolipidajana rohkem kasutada, kui meie vallavalitsuse võimekal meeskonnal siiani on olnud? Kust seda raha siis juurde tuleb, st täiendavad investeringud, milleks seni pole raha olnud? Millega see võistlema peab hakkama, riigieelarvega või teiste riigikoolidega?

I. Riisaar: Loomulikult taotleme riigieelarvest igal aastal vahendeid. Kogu remondi- ja investeringuteportfelli proovime hoida portfelliülesest. Aga võistlema peab ca 500 teise hoonega. Siiani kõik ettekirjutused oleme ära teinud ning tegeleme energiatõhususega samuti. Sellest hoonest kehvemas seisus hooneid meil on, aga oleme ka neile teinud tegevuskavad. Kokku oleme koolidesse investeerinud (ilma eurorahadeta) umbes 20 miljonit eurot.

L. Anger: Kust tulevad investeringud ressursi, milleks on õpetajad ja õpikeskkond? Millised on plaanid või milliseid vahendeid seal kasutatud on?

P. Sapp: Koolide üleandmisel vallale n-ö üle jääv summa oli esialgse arvestusena oluliselt suurem. Kui vald kooli enam ei pea, siis osa õpilasepõhisest sihtotstarbelisest toetusest nt õpetajate töötajate toetus jne, liigub uuele koolipidajale ja riigikooli kaasa. Riigikoolide pidamisel on meil oma finantseerimise mudel, kus õpetaja palga arvestuslik alus on alammäär pluss 17,1%, see on k.a 2048 eurot. Ida-Virumaal hakkab kehtima täiendav koefitsient, st õpetaja palk ei saa olla väiksem kui 2600 eurot (bruto), kui ta vastab kvalifikatsiooninõuetele ja valdab eesti keelt.

T. Rahuoja: Teatud teemade kohta on riik kehtestanud nõuded. Näiteks riigikoolide töötajatel on kohustus omada isiklikku e-maili aadressi, mida kasutatakse tööalaselt ning tööarvutid peavad olema personaalse ligipääsuga. Ka IT-seadmetele on riik ettekirjutanud nõuded, mida ise püütakse ka jälgida. Praegu tuleb toetus tasandusfondist, kuhu omavalitsus peab oma osa juurde panema. Töövahendid on koolipidaja tagada.

L. Anger: Kas nende standarditega on kuskil võimalik tutvuda?

T. Rahuoja: Need on üldjuhul ministri määrustena või käskkirjadena RT-s leitavad.

L. Anger: Kas see konkreetne IT-alane on ka seal olemas?

T. Rahuoja: Selle juhendi nimi on „Arvutivõrgu kasutamise eeskirjade dokumendi koostamine“ ja see on sisene dokument.

L. Anger: Äkki saab kooli hoolekogudega siis jagada seda dokumenti, kuna meie hoolekogu ei ole veel teinud seda otsust?

T. Rahuoja: Peame selle üle täpsustama.

L. Anger: Oleme hoolekogus arutanud, et tegelikult vahet ei ole, kes kooli peab. Aga kust see kvaliteeditõus peaks tulema? IT-vahendite poolt on ilmselge pluss ning loodetavasti riik asendab need siis lähematel aastatel uute vastu, mida siiani KOV eelarvest pole tehtud. Haridusvõrgus on viimastel aastatel olnud siiski väga palju muudatusi. Kas kool saab näiteks arendustegevustes vms ka tuge? On seal arendusnõunik või kust see tuleb?

T. Rahuoja: Viimase kahe kooli ülevõtmise põhjal võib öelda, et sel õppeaastal, kui toimub üleminek, siis koolid valmistuvad ise üleminekuks. Ja kui see on toimunud, siis istume koos maha ja vaatame, kust nn king pigistab. Riigigümnaasiumite puhul on meil kvaliteedikokkulepe, mis seab sihid ja kokkulepped. Palju on asju, mis ei ole standardites või paberile kirja pandud ning siis vaatame koos koolijuhiga, millised on vajaduste prioriteedid. Näiteks leidsime Narva koolis võimaluse pikapäevarahva õpetaja leidmiseks. Pidajana leidsime lahendused vajalikele ja põhjendatud asjadele. Peame oluliseks, et iga laps saab endale vajaliku abi ja toe ning oleme muutused koos koolidega planeerinud.

P. Sapp: Riigikoolides peetakse pidaja poolt koolijuhtidega regulaarseid arenguestluseid ja tehakse rahuloluküsitlusi (lapsed ja vanemate arvamus), mille põhjal vaadatakse, mis sammud peab koolijuht edasi astuma, et muuta nõrgad kohad tugevusteks. Teine pool, mis on loogiline, et koolijuht teeb arenguestlusi ka õpetajate ja teiste töötajatega. Kui koolide ja juhtide hindamine ja arendamine sellisel kujul toimib, siis saab ilmselt ka murekohad paremini lahendatud.

T. Rahuoja: Lisan siia veel juurde, et Narvas vestlesime aasta möödudes õpilaste ja hoolekogu esindajatega ning õpetajatega. Uurisime, kuidas on see aasta riigi all läinud, kus oleme õnnestunud ja millised on need probleemid olnud. Nende vestluste põhjal oleme kogunud tagasiside, et kuidas saab veel panustada selleks, et kõigil oleks koolis hea õppida ja õpetada.

T. Rahuoja: Lisan siia veel juurde, et Narvas vestlesime aasta möödudes õpilaste esindajatega ning KOV-i ja hoolekogu esindajatega. Uurisime, kuidas on see aasta riigi all läinud, kus oleme õnnestunud ja mis on need probleemid olnud. Nende vestluste põhjal oleme kogunud tagasiside, et kuidas saab veel panustada selleks, et kõigil oleks koolis hea õppida ja õpetada.

I-J. Metsamaa: Tore, et riik on selle puhvri loonud. Aga see lähenemine on praegu hästi pehme. Minu silmis, olles siin vallas haridusspetsialistina töötanud, on need vastused üsna mustvalged ja selged. Kui me mõtleme tagasi ka sellele, et eelmine minister lükkas selle tagasi ja uus võttis kohe vastu, siis kui suurt rolli mängib siin ministri isik?

P. Sapp: Ajakava vaadates, siis peaks enne volikogu istungit toimuma kaks komisjoni koosolekut. Kui volikogu istungil saab see heakskiidu, siis sel ajal on ametis veel olemasolev minister alles. Kui volikogu otsustab teisti, siis ei saa me tõesti teile midagi lubada.

I-J. Metsamaa: Kas korrastamise intensiivsus või mastaap saab muutuda kui minister vahetub?

P. Sapp: Ministril on otsustav sõna. Teeme ametnikena oma parima, et pakkuda välja parimad lahendused, mis oleks ka kogukonnaga läbi räägitud. Võimalusel ja vajadusel viime sinna mitu varianti või ajakava, see ongi meie ametnike töö.

R. Lindeberg: Pikas perspektiivis kolm kooli pole rentaabel. Välja on toodud, et vene koolis ei ole head tingimused, direktorid ja hoolekogud on arutanud, et siia majja nad aga koos ei mahu. Mis sellest vene kooli hoonest saab? Volikogus otsustamiseks on rohkem infot vaja.

I. Riisaar: Sellepärast olemegi ettevaatlikud, et saame ise ka aru, et siia neid kohe tõsta ei ole võimalik. See ei taga mingit kvaliteeti kummagi kooli lastele. See tähendab, et kõik variandid on laual (moodulhooned, mõni teine hoone linnas vms).

P. Sapp: Ilmselt tuleb tõsiselt vene koolis kaaluda, mis selle hoonega üldse edasi saab. Pikemat perspektiivi vaadates, siis laste arv väheneb. Järgmise aasta vaates on juba peaaegu üks klassikomplekt vähem, mis tähendab, et meil on arutelu koht ka tulevikuks. Võib-olla on variant ülejäärmiseks aastaks, et kõik 1. klassid avatakse kokkulepitud õppeaastast Kiviõli 1. Keskkoolis.

I. Riisaar: Kindlasti tahame näha ka, kui palju lapsevanemad valivad Maidla ja Lügänuse kooli. See on väga oluline.

K. Kütt (hoolekogu liige): Sain ma õigesti aru, et 2023. a septembris vene kooli 1. klass ei liigu veel siia majja?

P. Sapp: Vallaga tõepoolest arutasime, kas oleks selline variant. Otsustasime, et 2023. aasta sügisest muudatusi ei kavanda.

L. Anger: Ametlikuks koostööpartneriks jääb riigile hoolekogu, mis roll jääb KOV-le?

T. Rahuoja: Oleme üldiselt kõikides koolides KOV-i esindajad kaasanud hoolekogusse, sest teatud ülesandeid täidab KOV edasi (transpordikorraldus, huviharidus, tugiisikud jne). Meil tuleb niikuinii omavalitsusega koostööd teha.

J. Pääro: Kas logopeede jm spetsialiste aitab siis riik otsida?

T. Rahuoja: Võluvitsa meil ei ole, nagu ka KOV peaks tagama kõik tugiteenused, nii on ka meil riigikoolina see kohustus olemas. Me näeme üldiselt ära, kus on võimalik üle võrgu teenuseid saada ja võimalusel saame sinna suunata. Koolijuhi ülesanne on leida need inimesed. Ida-Virumaale tuleb alates septembrist niikuinii õpetajate palgalisa, mis laieneb ka tugispetsialistidele. Tahaks loota, et see meelitab ka tugispetsialiste siia tööle asuma.

M. Abroi: See on tegelikult KOV-i ülesanne ja koolijuht korraldab koolis tugiteenuseid.

P. Sapp: Maidlas on praegu targasti tehtud, et ostetakse teenust sisse, õpilaste väikese arvu puhul ei ole võimalik ka palgata spetsialiste.

K. Kärbo (lapsevanem): Rahanduskomisjonis oli jutuks riigistamise küsimus ja üheks teemaks oli see, et keskkooliosa läheb kinni ja õpilased suunatakse riigigümnaasiumitesse Kohtla-Järvele või Rakverre, kas see on endiselt aktuaalne?

I. Riisaar: Meil on arusaam, et keskkooliosa ei ole siin pikalt jätkusuutlik. Riik on Ida-Virumaale ka neli riigigümnaasiumit avanud. Millal see suletakse, seda ei oska veel öelda, tuleb vaadata kuidas on täituvus, palju on riigigümnaasiumites vabu kohti jne. Mis aastal see toimub, seda ei oska praegu öelda. Eelarveliselt on see sama, kui vaadata õpetajate palgaraha, siis alla 100 õpilasega gümnaasium ei tule õpetajate palgarahaga välja. Peame vaatama kui palju kursuseid saame pakkuda, palju on reaalseid valikuid jne.

P. Sapp: Kui vaadata riigi sihtotstarbelise õpetaja tööjõukulude toetuse kasutamist, siis näete seda, et praegu maksate oma valla teiste teenuste arvelt gümnaasiumiastme pidamisele peale. Kahjuks tehakse seda sageli oma põhikooli õpilaste ja õpetajate arvelt, mis on tegelikult ju vundament. Vallal on

mõistlik keskhariduse tagamisel anda vastutus riigile. Kutsume teid riigigümnaasiumisse külla koos mõne õpilasesinduse õpilastega. Selleks, et saada aru, milline on õppimist soodustav keskkond just keskhariduse õpilasele, tuleb käia kohapeal vestelda õpetajate ja õpilastega.

K. Kärbo: Küsimus on pigem igapäevases logistikas, keegi ei kahtle riigigümnaasiumi kvaliteedis. Kuidas lapsed jõuavad Kohtla-Järvelt või Rakverest siia huvikooli (kunstide kooli). Kas see sureb siis järgmisena välja?

P. Sapp: Kuna ühistranspordikorraldus on väga oluline siin, siis vajadusel on tarvis ka see üle vaadata. Paraku unustame, et kui Kiviõli 1. keskkoolis õppivad lapsed lõpetavad põhikooli ja valivad kutsehariduse suuna, siis nende õppimine toimub olulisemalt kaugemal, kui oma vald.

R. Lindeberg: Siis on see vaba valik. Tegelikult ei saa kõike rahastada.

P. Sapp: Kui tahame tagada kvaliteeti, siis see on paraku seotud kuludega.

R. Lindeberg: See on veidi vastuoluline. Meil on vallas 1 gümnaasium ja 4 põhikooli, kellest ühte ei kaasata ka riigistamise protsessi ning hakkame kohe nn katust maha võtma sellega, et sulgeme keskkooli. Teeme siis ühe tugeva ülesse välja ja vaatame siis edasi.

P. Sapp: Kui haridusvaldkonna arengukava olete vaadanud, siis see näebki ette, et põhikool on kohaliku omavalitsuse ja keskhariduse riigi vastutus. Ümberkorraldusi saab teha juba kooli võetud laste osas, nii et räägitakse lastega ja vanematega läbi.

L. Anger: Olen Kerdiga nõus, et keskkooli sulgemine võib suretada välja ka teisi teenused. Kas on olemas selle kohta uuringuid? Kas riigikoolide loomisest on arvestatud ka kogukonda? Kas on hinnatud ka vaba aja veetmise võimalusi või keskendute ainult kvaliteetsele haridusele?

T. Rahuoja: Koolide üle võtmisel planeerib kool ise huvitegevuse.

K. Kärbo: Kui kõik võimalused on sinna loodud, siis miks peaksime veel siia elama jääma? Miks peaks mu laps siia tagasi tulema?

P. Sapp: Viimase kümne aasta jooksul on olnud ca 30 kooli, kus omavalitsused on ise otsustanud gümnaasiumiosa sulgeda. Sellise lähteülesandega uuringuid, kas gümnaasiumiastme tegevuse lõpetamine on olnud inimeste elukoha vahetamise põhjuseks, tehtud ei ole. Küll on vestlustes omavalitsuste ja koolijuhtidega saadud tagasisidet, et on saadud peale gümnaasiumiastme lõpetamist keskenduda rohkem põhikooli õpilaste hariduse kvaliteedi tugevdamisele, tagada põhikooliõpetajatele suurem palk või tugispetsialistide täiendav leidmine. Ja omavalitsusjuhte uskudes, pole gümnaasiumiosa kadumise tõttu ükski pere oma elukohta vahetanud.

M. Keiba (K1K õpetaja ja lapsevanem): Ise siiakanti elama tulles nägin noori, kellel oli tagatud ühistranspordi võimalus, valla poolt oli neile see hästi ära korraldatud. Ehk ei peaks kohe hullult kartma seda.

L. Anger: Kui 10 aastaga pole ühtegi uuringut tehtud, siis äkki peaks hakkama välja selgitama, kuidas see on mõjutanud regionaalpoliitikat, mis pole hariduspoliitikast erinev?

P. Sapp: Meil on igal aastal uuringute plaan ja eelmisel aastal me puudutasime just seda teemat kui põhikoolis kooli vahetada. Kuidas see mõjutab ja kus selle jaoks parim vanus on. Näeme, et koolivõrgu arendus vajadusi on erinevate mudelite puhul. Praxis on 2014. aastal teinud üldhariduskoolide võrgu uuringu, kus selgus, et keskhariduse õppuritel ei ole esimene valik kodukoha gümnaasium, vaid huvi ning soov ja milline on nende tuleviku eriala valik. Juba täna jätkab vaid neljandik noortest gümnaasiumiastet oma kodukoolis. Suur osa siirdub õppima sama omavalitsuse või maakonna teise kooli ning osa ka teise maakonda.

L. Anger: Mind hirmutab just see keskkond mujal, siin on vähe turvalisem.

A. Strauch: Kui palju maksab riik täna Kohtla-Järve riigigümnaasiumile peale? Täna käib seal umbes poole vähem lapsi.

P. Sapp: Riigil on oma pidamisel olevatele koolidele sh riigigümnaasiumitele, kooli õpilaste arvude suurusest lähtuvad finantsmudelid välja töötatud.

A. Strauch: Te ütlesite täna, et kui meil oleks 100 õpilast gümnaasiumis, siis saaksime maksta rohkem palka. Kas riigigümnaasiumi õpetajad saavad siis seal poole vähem palka kui neil on poole vähem õpilasi?

T. Rahuoja: Ei ole see nii. Õpetajate raha tuleb õpilaste/õpetajate suhtarvu pealt.

A. Strauch: Mis see piir on, et riigigümnaasium kinni läheb?

T. Rahuoja: Kõige väiksem on näiteks 4 õpilasega gümnaasium Tartu Emajõe Kooli juures, kus on pimedad õpilased. Sellist numbrit, mis on miinimum, "kivisse raiutud" pole.

A. Strauch: Sinna ma tahangi jõuda, meil on samuti vähe. Aga öelda, et viige oma lapsed Kohtla-Järvele, sest Rakveresse niikuinii ei mahu kui seal on 300 kohale 900 tahtjat. Äkki teeks ettepaneku, et riik võiks mõelda, et riik paneks Kohtla-Järve kinni ja arendaks hoopis Kiviõli osa?

P. Sapp: Aitäh ettepaneku eest. Me ei plaani Kohtla-Järvet kinni panna. Sealset rahvaarvu vaadates on näha, et see on piisav selleks, et seal gümnaasiumit pidada. Riik on oma strateegilised valikud teinud seadusandja tahte järgi. See tahe on, et riik loob vähemalt ühe riigigümnaasiumi vähemalt igasse maakonda. Poliitilised otsused on tehtud selle kohta, kus riigigümnaasiumid Ida-Virumaal asuvad. Kaks on veel tulemas Narva ning need on avatud kõikidele Ida-Virumaa inimestele.

K. Kütt: Kohtla-Järve riigigümnaasium on väga äge koht. Täna eeldaks pigem seda, et KOV tagab korraliku transpordi sinna. Seal on sama mure mis 1. klassi mineva lapse puhul, kuhu kooli ta läheb ja kuidas ta sinna kohale saab? See on ka kogukonna mure. Ma ei usu, et kui kool läheb kinni, siis hakkavad inimesed mujale kolima.

P. Sapp: Oleme toetanud võimalikult palju seda, et on olemas transpordi- ja majutustoetus. Ning Rakveres ka täielikult renoveeritud õpilaskodu. Seal on õpilasel võimalik teha valik jääda pikemalt kohale ja mitte iga päev koju sõita.

K. Kärbo: Kuidas praegu Rakvere gümnaasiumi täituvus on?

I. Riisaar: Mälu järgi 480 õpilast 540-st. (*tegelikkuses 422*)

R. Lindeberg: Rääkisime võimalusest, et on ühine juhtimine, aga erinevad õpikohad. Kuski komisjonis oli jutuks, et Kohtla-Järve riigigümnaasiumis filiaal võiks olla Kiviõlis. Kas see oleks üldse võimalik?

I. Riisaar: See on teoorias võimalik, aga küsimus kuidas tagada kõik vajalikud vahendid, tehniline varustatus jne. Kes ja kuidas hakkab liikuma – kas õpilased või õpetajad? Ning mis on sel juhul filiaali eesmärk.

P. Sapp: Kui õpilaste arv hakkab vähenema, siis on osades KOV-ides kohe hakatud kallakut otsima. Tegelikult see õpilasi juurde ei too, pigem võib isegi osad õpilased ära hirmutada. Riigigümnaasiumi mõtte ongi, et saab erinevate valikute vahel valida, nii reaali kui humanitaari ja saab oma õppekava ise kokku panna. Seda ei saa kahjuks teha 48 lapsega.

T. Rahuoja: Maakondadesse loodud riigigümnaasiumite puhul oleme näinud seda tendentsi, et õpilaste arv võib olla esimesel aastal oodatust väiksem ja siis hakkab ajapikku suurenema kui võidetakse kogukonna usaldus. See on ka Kohtla-Järvega nii. Tulemusnäitajad riigigümnaasiumites on Eesti keskmisega võrreldes kõrgemad.

P. Sapp: See võtab aega, et kool käivitada ja viia sellele tasemele ning luua kogukonnaga usaldus. Ka keeleküsimus, võib-olla paljud lapsed vaatasid, et Sillamäel on lihtsam. Aga need olud hakkavad muutuma, Sillamäe Gümnaasium on uuest õppeaastast riigi pidamisel ja ka seal toimub täielik üleminek eestikeelsele haridusele.

- K. Kaldaru (lapsevanem, volikogu liige): Numbrite juurde tagasi tulles. Ükskõik mis riigistamist puudutavaid avalikke dokumente (protokolle) vaadates, kumab koguaeg läbi, et riik nõuab Lüganuse kooli puhul 12-14 last klassis ja 100 last gümnaasiumis. Kust need numbrid on tulnud?
- M-L. Veiser: Need ei ole dokumentides HTM-i poolt kirjas, vaid need numbrid ongi protokollitud kohapeal räägitud põhjal.
- I. Riisaar: Need ongi sellised efektiivsuse kriteeriumid, mille puhul kool tuleb oma eelarvega toime. Aga need ei ole ainsad kriteeriumid, mille põhjal oma otsuseid hakkame tegema.
- P. Sapp: See on lihtsalt rahaline arvutus, et näidata KOV-idele mis maalt alates nad põhikooli arvelt gümnaasiumi pidama hakkavad.
- L. Anger: Ma saan aru, et ülejäänud raha suunatakse lasteaedadesse, huviharidusse jne. Milline on plaan, milles meil elu paremaks läheb?
- A. Piirimägi: Plaan on esialgu huvikooli õpetajate palk, mis võiks samuti olla õpetajate palgaga võrreldav. Ja need investeeringud, mis on tegemata jäänud lasteaedades jne. Neid ei ole palju. Need lähevad haridusse, mitte teedesse ja mujale.
- M-L. Veiser: Oleme mõelnud juba ette, millesse võiksime 2024. a panustada. Kindlasti kunstide kooli õpetajate palkadesse, sh riigi huvihariduse toetusest palka saavad töötajad.
- L. Anger: Mis saab lasteaedade ja huvihariduse töötajatega?
- A. Piirimägi: Täna on see orienteeruv prognoos. Kui see raha jääb vallale alles, siis saab selle suunata sinna osasse, mis on valla rahast.
- M-L. Veiser: Üks mõte on kunstide kooli energiatõhususe temaatika, mis on aastaid tagaplaanile jäänud.
- A. Piirimägi: On tasuta ja tasulised keelekursused, õpetajate palkade korrigeerimine – ühesõnaga kõik see.
- R. Lindeberg: Huvikooli palgad – viimases hariduskomisjoni oli jutuks, et kui riik tõstab piirkondlikult õpetajate palgad nüüd üles, siis nad hakkavad ringi vaatama ja koolidesse minema. Kas sellele mõeldi ka, et mis siis teiste koolidega saab?
- P. Sapp: Kui vaadata laiemat maailma, siis üldhariduskooli õpetaja palk pole kuskil päris sama, kui huvikooliõpetaja palk ning samuti ka lasteaiaõpetaja palk. Kokku suurenevad kohalike omavalitsuste tulud Rahandusministeeriumi andmetel 2023. aastal 300 miljoni euro võrra, mis on läbi aegade suurim kasv. Sellest 163 miljonit eurot tuleb maksutulude ja 140 miljonit eurot toetusfondi kasvust. See sisaldab ka õpetajate palgast laekuvat tulumaksu tulu, mis laekub KOV-ile ja mida saategi kasutada teiste KOV töötajate palkadeks.
- M-L. Veiser: Ega see summa pole tohutult suur, seda saabki kasutada seal, mis enne välja tõime.
- P. Sapp: Nagu enne sai mainitud, siis tuleb lasteaia õpetajate osas Ida-Viruse samuti täiendav koefitsient. Siin aitab riik igal juhul kaasa ning teile jääbki huviharidus ja noorsootöö töötajate palga väärtustamine, mida järgi aidata.
- I. Dubolazov: Peamine kriteerium saab olema kindlasti keeleoskus. Peagi selguvad täpsemad tingimused. Riik on õpetajate palgad seadnud prioriteediks ning kvalifikatsiooninõuded pole samuti võrreldavad, et kõik huvikooli õpetajad kindlasti koolis ka töö leiaksid.
- H. Agur'i (K-J riigigümnaasiumi direktor ja lapsevanem) repliik: Kuna oli palju juttu, mis saab K-J gümnaasiumist, miks on õpilaste arv väiksem (praegu on 160, aga 250 on optimaalne), siis võin öelda, et see oli kogukonna usalduse võitmise küsimus. Meie hüpotees on, et kuna kõrval asuvad Jõhvi ja Sillamäe, mis osaliselt töötavad venekeelse õppekavaga (kuid mis riigistatakse ja see muutub), siis õpilaste asukoha valik oli lihtsama valiku tee, kus saab õppida vene keeles. Õpilaste arv hakkab stabiilse kasvutrendina tõusma. Miks on õpilaste arv oluline? Et tekiks motiveeriv õpikeskkond, mis

on kõige arendavam. Meil käib *ca* kümnekond õpilast Kiviõlist ja siit piirkonnast, neil ei ole probleemi. Logistika küsimus tundub esialgu võõrastav, ei ole tegelikult üldse probleeme, kui panna see toimima. Julgustan teid selle mõtteviisiga kaasa tulema ja lahti laskma sellest kartusest kui gümnaasiumiosa kinni läheb. Elu areneb edasi. Tugevale põhikoolile keskendumine ühes piirkonnas on tänapäevane trend ja tasuks sellega kaasa minna.

I-J. Metsamaa: Kas sain õigesti aru, et peale meie ei ole rohkem kedagi, kes põhikoolivõrku riigistama läheb?

P. Sapp: Me oleme seda juba teinud Kohtla-Järvel ja kohe ka Sillamäel sellisel kujul, et koolipidamist üle võtta. Seda varianti, et kõik koolid üle võtta, see on pigem piirkonna tõttu nii spetsiifiline praegu ja ma ei usu, et riik hakkab kõiki koole üle võtma. Kuigi siin on küsimusi olnud ka teistes piirkondades. Õiguskantsler on kunagises analüüsis rõhutanud, et kui KOV kvaliteetse hariduse korraldamisel hakkama ei saa, siis riik on see, kes peab selle tagama.

Koosoleku juhataja

Marja-Liisa Veiser

/allkirjastatud digitaalselt/

Koosoleku protokollija

Gerly Kiivet

/allkirjastatud digitaalselt/